LIETUVOS BANKO TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO DIREKTORIUS

SPRENDIMAS DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO

2025-07-21 Nr. 429-160
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) atstovo advokato Y. Y. (toliau – pareiškėjo atstovas) pateiktą kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas su draudiku sudarė Transporto priemonių draudimo (kasko) sutartį (draudimo liudijimas TIA Nr. *(duomenys neskelbtini)*), kuria draudiko parengtų Transporto priemonių draudimo taisyklių Nr. 021[1] (toliau - Taisyklės) pagrindu nuo 2023 m. birželio 8 d. iki 2024 m. birželio 7 d. buvo apdrausti pareiškėjo turtiniai interesai, susiję su automobiliu *Mercedes-Benz G 63 AMG* (valst. Nr. *(duomenys neskelbtini)*) (toliau – Kasko sutartis).

2023 m. rugsėjo 24 d. privačioje automobilių aikštelėje, esančioje *(duomenys neskelbtini)* kilo gaisras, kurio metu sudegė arba apdegė *(duomenys neskelbtini)* (įskaitant pareiškėjo automobilį). Apie įvykį pareiškėjas informavo draudiką, kuris, remdamasis gauta informacija, pradėjo žalos administravimą pagal Kasko sutartį.

2023 m. lapkričio 17 d. pareiškėjo atstovas kreipėsi į draudiką, nurodė, kad jis iki šiol nėra išmokėjęs draudimo išmokos ir prašė padaryti tai per septynias dienas nuo pretenzijos pateikimo dienos.

2023 m. lapkričio 30 d. draudikas pareiškėjo atstovą informavo, kad šiuo metu vykdo įvykio aplinkybių tyrimą ir laukia gaisro tyrimo medžiagos. Taip pat paaiškino, kad šiuo metu draudimo išmokos išmokėti negali.

2023 m. gruodžio 5 d. draudikas raštu informavo pareiškėją, kad draudimo išmokos nemokės. Draudikas paaiškino, kad žalos administravimo metu nustatyta, jog automobilis buvo naudojamas trumpalaikei nuomai, todėl, vadovaudamasis Taisyklių B.2 skyriaus 21.16 papunkčiu (pagal jį, nedraudžiamuoju įvykiu laikomas įvykis, įvykęs transporto priemonei, kuri skirta ir (ar) naudojama nestandartinei rizikai (įskaitant trumpalaikę nuomą)), atsisakė mokėti draudimo išmoką.

Pareiškėjas su draudiko sprendimu nesutiko, todėl pareiškėjo atstovas kreipėsi į Lietuvos banką ir prašė įpareigoti draudiką išmokėti draudimo išmoką. Pareiškėjo atstovas teigė, kad draudiko sprendimas grindžiamas deklaratyviais argumentais ir nėra pagrįstas įrodymais, kad susiklostė įvykį draudžiamuoju pripažinti neleidžiančios aplinkybės. Nustatęs, kad, prieš pareiškėjo atstovui kreipiantis į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo ne teismo tvarka, pareiškėjas nebuvo pateikęs draudikui rašytinės pretenzijos dėl priimto sprendimo pagrįstumo, Lietuvos bankas, vadovaudamasis ginčų nagrinėjimą reglamentuojančiais teisės aktais, pareiškėjo atstovo pateiktą prašymą persiuntė draudikui ir paprašė pateikti pareiškėjui motyvuotą rašytinį atsakymą.

2024 m. kovo 29 d. atsakyme į Lietuvos banko persiųstą pretenziją, draudikas nurodė, kad nesutinka įvykį pripažinti draudžiamuoju. Pasak draudiko, su pareiškėju buvo sudaryta savanoriška Kasko sutartis, kuria suteikiama draudimo apsauga nėra absoliuti: ji nustatoma draudiko parengtose draudimo taisyklėse ir individualiose draudimo poliso sąlygose. Draudikas paaiškino nustatęs, kad automobilis sugadintas per gaisrą prabangių automobilių nuomos aikštelėje, kurioje buvo laikomi nuomai skirti automobiliai. Draudikas taip pat nurodė surinkęs

[1] 2021 m. gruodžio 14 d. redakcija, galioja nuo 2021 m. gruodžio 30 d.

įrodymus apie pareiškėjo automobilio nuomą iš skelbimų internetiniuose portaluose ir įrašų socialiniuose tinkluose, be to, tai, kad aikštelėje laikyti automobiliai buvo skirti nuomai, nurodyta ir žiniasklaidoje. Draudikas teigė, kad pagal Taisykles, įvykis laikomas nedraudžiamuoju, jeigu automobilis naudojamas nestandartinei rizikai (įskaitant nuomą), o nedraudžiamojo įvykio faktas pašalina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką.

Draudiko atsakymas pareiškėjo taip pat netenkino, todėl pareiškėjo atstovas pakartotinai kreipėsi į Lietuvos banką, prašydamas išspręsti tarp šalių kilusį ginčą. Kreipimesi teigiama, kad pareiškėjas automobilį įsigijo išimtinai asmeniniams poreikiams tenkinti ir niekada neketino jo nuomoti. Pasak pareiškėjo atstovo, automobilio buvimas privačioje aikštelėje paaiškinamas tuo, kad pareiškėjas dalį laiko gyvena *(duomenys neskelbtini)*, todėl, siekdamas užtikrinti automobilio saugumą iki kito atvykimo, jį paliko mokamoje aikštelėje. Pareiškėjo atstovo teigimu, automobilis yra prabangus, priklauso *premium* klasei ir kainuoja apie 200 tūkst. Eur. Tokio tipo transporto priemonės, kaip pažymima, nuomojamos retai, kadangi turistus dažniausiai domina pigesni automobiliai. Be to, pasak pareiškėjo atstovo, pareiškėjas yra pasiturintis asmuo, kuriam tokia veikla nėra finansiškai aktuali.

Siekdamas pagrįsti aplinkybę, jog automobilis nebuvo naudojamas nuomos tikslais, pareiškėjo atstovas nurodė, kad pareiškėjas turi vienintelius originalius automobilio raktelius, be kurių transporto priemonės eksploatavimas yra neįmanomas, taip pat – automobilio techninį pasą (registracijos, kurį, automobilį eksploatuojant, gali prireikti pateikti kontroliuojančiosioms institucijoms. Anot pareiškėjo atstovo, jei automobilis būtų buvęs išnuomotas, šiuos daiktus būtų turėjęs automobilių aikštelės operatorius ir jie būtų sudegę. Pareiškėjo atstovas teigė, kad automobilio judėjimo istorinių duomenų išrašas taip pat patvirtina, kad ginčo laikotarpiu (prieš įvykį) transporto priemonė nebuvo naudojama ir daugiausia stovėjo minėtoje aikštelėje.

Draudikas pateikė Lietuvos bankui atsiliepimą į pareiškėjo kreipimąsi, jame iš esmės pakartojo 2024 m. kovo 29 d. atsakyme į pretenziją nurodytus argumentus ir prašė pareiškėjo reikalavimą atmesti. Pasak draudiko, žalos administravimo metu iš teisėsaugos institucijų gauta informacija patvirtina, kad automobilio faktinis valdytojas tuo laikotarpiu, kai kilo gaisras, buvo Q. Q., kuris teisėsaugos institucijoms paaiškino, kad verčiasi aukštos klasės automobilių nuoma ir pateikė su pareiškėjo transporto priemone susijusius dokumentus. Draudikas paaiškino patikrinęs informaciją apie Q. Q. ir nustatęs, kad jis teisėtai verčiasi automobilių nuoma, šią veiklą yra įregistravęs. Kad aikštelėje buvo laikomi nuomai skirti automobiliai, pasak draudiko, patvirtina ir *(duomenys neskelbtini)* savivaldybės gaisrų gesinimo ir gelbėjimo tarnybos pateikti dokumentai ir žiniasklaidos pateikiama informacija.

Atsiliepime teigiama, kad draudikas įvertino viešai prieinamą informaciją ir nustatė, jog paties pareiškėjo vardu sukurto socialinio tinklo *Instagram* paskyros aprašyme rusų kalba nurodyta „авто в аренду“ (automobiliai nuomai) ir pateiktos nuorodos į kitas paskyras, kuriose siūlomos prabangių automobilių nuomos paslaugos *(duomenys neskelbtini)* ir *(duomenys neskelbtini)*. Pasak draudiko, iš paskyros, kurioje siūlomos automobilių nuomos paslaugos *(duomenys neskelbtini)* (*(duomenys neskelbtini)*), pavadinimo matyti, kad automobiliai nuomojami būtent *(duomenys neskelbtini)*, o peržiūrėjus už gaisrą senesnius paskyrų įrašus ir palyginus juose matomas automobilio nuotraukas ir duomenis apie pareiškėjo automobilį, matyti, kad nuomai buvo siūlomas būtent pareiškėjo automobilis. Be to, draudiko teigimu, automobilio naudojimą nuomai patvirtina ir kitų (įskaitant pareiškėjo asmeninę paskyrą socialiniam tinkle *Instagram*) paskyrų duomenys.

Q. Q. savo socialinių tinklų paskyrose, kaip teigė draudikas, reklamuoja automobilių nuomos *(duomenys neskelbtini)* interneto svetainę *(duomenys neskelbtini)*, joje taip pat siūlomas nuomai visiškai toks pats automobilis, nurodomos net jo nuomos sąlygos, kaina. O viename šio asmens vaizdo įrašų socialiniame tinkle *Instagram*, kuriame reklamuojami toje pačioje aikštelėje laikomi automobiliai, matosi ir pareiškėjo automobilio valstybiniai numeriai. Turimi duomenys, draudiko vertinimu, patvirtina versiją, kad automobilis buvo naudojamas nuomai. Toks veiklos modelis, pasak draudiko, yra įprastas: sezono metu automobiliai nuomojami *(duomenys neskelbtini)*, o po jo grąžinami į kilmės šalis.

Draudikas papildomai paaiškino patikrinęs pareiškėjo atstovo pateiktus dokumentus, įskaitant tuos, kuriais buvo grindžiama pareiškėjo gerovė ir aplinkybė, kad automobilių nuomos veikla jam neaktuali. Draudikas nurodė neradęs duomenų apie pareiškėjo atstovo pateiktame kreipimesi į Lietuvos banką paminėtą pareiškėjo valdomą informacinių technologijų bendrovę, tačiau *(duomenys neskelbtini)* duomenų bazėje atlikęs paiešką pagal nurodytą įmonės kodą ir radęs kitą bendrovę, kuriai vadovauja pareiškėjas, pavadinimu *(duomenys neskelbtini).*

Apibendrindamas atsiliepime išdėstytus argumentus, draudikas teigė manąs, kad žalos administravimo metu surinkti duomenys leidžia daryti išvadą apie tai, kad automobilis buvo naudojamas nuomai.

Pareiškėjo atstovas įvertino draudiko atsiliepime nurodytus argumentus ir pateikė Lietuvos bankui išsamius rašytinius paaiškinimus. Juose toliau laikomasi pozicijos, kad pareiškėjas automobilį buvo įsigijęs išimtinai namų ūkio poreikių tenkinimui. Pasak pareiškėjo atstovo, pareiškėjas automobilį paliko saugomoje aikštelėje, nes tai buvo protinga atsižvelgiant į transporto priemonės vertę. Pareiškėjo atstovas taip pat paaiškino, kad asmuo, kurio aikštelėje buvo paliktas automobilis, yra pareiškėjo bičiulis, ir nurodė, kad, palikdamas transporto priemonę, pareiškėjas nedavė nurodymo ją nuomoti ir nesuteikė leidimo naudoti nuomos paslaugų reklamai. Paaiškinimuose dar kartą pakartota, kad pareiškėjo, kaip pasiturinčio asmens, automobilio nuoma nedomino ir jis nebuvo nė karto išnuomotas, tačiau paaiškinta, kad pareiškėjas vadovauja ir automobilių nuoma užsiimančiai *(duomenys neskelbtini)* bendrovei *(duomenys neskelbtini).* Vis dėlto, pasak pareiškėjo atstovo, ši veikla pareiškėjui yra labiau hobis ir neneša didelės finansinės naudos.

Pareiškėjo atstovas teigė manantis, kad draudiko pateiktų duomenų iš socialinių tinklų ir interneto svetainių nepakanka padaryti išvadą, kad automobilis buvo naudojamas nuomai, be to, net ir tuo atveju, jeigu automobilio nuotraukos ir būtų talpinamas į socialinių tinklų paskyras marketingo tikslais, tai, pareiškėjo atstovo teigimu, nebūtų pakankamas pagrindas pripažinti, kad automobilis buvo naudojamas nuomai ir nemokėti draudimo išmokos. Pareiškėjo atstovo teigimu, Taisyklėse nustatytas draudimas ieškoti automobiliui nuomininkų, tačiau nėra draudimo kelti automobilio nuotraukas į socialinių tinklų paskyras: toks draudimas, daugiau kaip 30 000 sekėjų socialiniame tinkle *Instagram* turinčiam pareiškėjui nebuvo išaiškintas ir nebūtų priimtinas.

Rašytiniuose paaiškinimuose taip pat nurodytos kitos, pareiškėjo atstovo vertinimu, draudiko priimto sprendimo neteisingumą įrodančios aplinkybės ir teigiama, kad draudikas elgiasi nesąžiningai, demonstruoja nusistatymą pareiškėjo atžvilgiu ir sprendimą grindžia ne teisiškai reikšmingais duomenimis, o selektyviai atrinktomis ir pareiškėjo nenaudai interpretuojamomis aplinkybėmis. Pasak pareiškėjo atstovo, nei Q. Q. veikla, nei pareiškėjo vadovaujama įmonė, teikianti transporto priemonių nuomos paslaugas, nei nuotraukos socialiniuose tinkluose nepatvirtina, kad automobilis buvo nuomojamas.

Reaguodamas į pareiškėjo atstovo pateiktus rašytinius paaiškinimus, draudikas pateikė išsamius atsikirtimus į paaiškinimuose pateiktus nesutikimo su draudiko atsiliepimu motyvus. Draudiko teigimu, pareiškėjo atstovas savo poziciją grindžia selektyviai atrinktų atskirų bylos duomenų interpretavimu, o draudiko sprendimas priimtas remiantis visų duomenų visuma. Pasak draudiko, faktinis aikštelės valdytojas Q. Q. apklausų metu teisėsaugos pareigūnams nenurodė informacijos apie aikštelėje laikomus kitus (ne tik nuomojamus) automobilius, taip pat nenurodė, kad pareiškėjo automobilis buvo ne nuomojamas, o, pavyzdžiui, pardavinėjamas.

Paties pareiškėjo atstovo teikiami duomenys apie automobilio laikymą aikštelėje, anot draudiko, nuolat skyrėsi, buvo derinami ir keičiami į pareiškėjui palankesnę pusę: iš pradžių buvo teigiama, kad automobilis buvo paliktas mokamoje aikštelėje ir laikinai, vėliau – atskleista, kad aikštelės valdytojas yra pareiškėjo draugas, o sužinojus, kad draudikas turi vaizdo įrašą, kuriame reklamuojamas automobilis, jau patikslinta, kad automobilis buvo naudojamas tik marketingo tikslais. Draudikas nurodė taip ir nesupratęs, kodėl Q. Q. turėjo automobilio registracijos dokumentus ir draudimo liudijimą, ir paaiškino, kad, jo žiniomis, *(duomenys neskelbtini)* automobilius galima eksploatuoti turint skaitmenines automobilio dokumentų versijas (nuomos veiklai nebūtini originalūs dokumentai). Be to, draudiko vertinimu, nuo įvykio iki kreipimosi į Lietuvos banką praėjo pakankamas laiko tarpas tam, kad automobilio rakteliai ir registracijos liudijimas būtų grąžintas pareiškėjui su siuntų tarnybų pagalba ar kitais būdais.

Pasisakydamas dėl pareiškėjo atstovo nurodytos kritikos dėl sprendimo grindimo socialinių tinklų duomenimis, draudikas atkreipė dėmesį į tai, kad pareiškėjas iš pradžių apskritai neigė užsiimantis automobilių nuoma ir teigė esąs pasiturintis asmuo ir neturintis tam poreikio, tačiau paaiškėjo, kad pareiškėjas užsiima automobilių nuoma tiek *(duomenys neskelbtini)*, tiek *(duomenys neskelbtini)*. Pasak draudiko, jo surinkti duomenys patvirtina, kad būtent tas pats automobilis (kuris sudegė) buvo siūlomas nuomai socialinių tinklų paskyrose ir automobilių nuomos interneto svetainėje, ne tik naudojamas marketingo tikslais. Anot draudiko, visose socialinių tinklų paskyrose, kurios buvo nurodytos Lietuvos bankui, reklamuojami prabangūs automobiliai trumpalaikei nuomai (pateikiamos nuomos kainos paros laikotarpiui), šiam tikslui,

draudiko teigimu, buvo naudojami ir kiti sudegę automobiliai. Pasak draudiko, kito jo kliento (bendrovės), kuriai vadovauja su faktiniu aikštelės valdytoju susijęs asmuo, automobilis, sudegęs to paties įvykio metu, taip pat buvo reklamuojamas tose pačiose socialinių tinklų paskyrose ir nuomojamas trumpiems laikotarpiams.

Draudikas toliau laikėsi pozicijos, kad pareiškėjo atstovo keliamas reikalavimas yra nepagrįstas, nes paremtas tik subjektyvia aplinkybių interpretacija bei besikeičiančiais paaiškinimais, ir teigė, kad žalos administravimo metu surinktų duomenų pakanka automobilio nuomos faktui konstatuoti.

Nagrinėjant ginčą pareiškėjo atstovas taip pat informavo Lietuvos banką, jog *(duomenys neskelbtini)* teisėsaugos vykdomo tyrimo duomenys parodė, kad gaisras kilo neatsitiktinai – aikštelė buvo padegta. Pasak pareiškėjo atstovo, tai reiškia, kad net automobilio naudojimas nuomai, jei toks būtų nustatytas, nebūtų turėjęs įtakos žalos atsiradimui. Dėl to, kad įvykis nutiko dėl priežasčių, kurios nėra susijusios su transporto priemonės naudojimo būdu, įvykis, pasak pareiškėjo atstovo, turėtų būti pripažintas draudžiamuoju. Pareiškėjo atstovas taip pat paaiškino gavęs aikštelės nuomos sutartis, pagal kurias aikštelė turėjo būti naudojama išimtinai pardavimui skirtų automobilių laikymui ir reklamai, ir bet koks kitoks jos naudojimo tikslas buvo draudžiamas. Pareiškėjo atstovo nuomone, tai rodo, kad draudiko išvados yra nepagrįstos. O jeigu aikštelės nuomininkas nuomojo aikštelėje paliktas transporto priemones, tai pažeidimą, pasak pareiškėjo atstovo, padarė ne pareiškėjas, o aikštelės nuomininkas.

Draudikas pateikė atsikirtimus dėl pateiktų naujų argumentų ir prašė juos vertinti kritiškai, taip pat paaiškino, kad nėra galimybės patikrinti teikiamų duomenų autentiškumo. Draudikas teigė, kad automobilio bendras naudojimas nuomai (įskaitant laikymą atitinkamomis sąlygomis), nepriklausomai nuo nuomos dažnumo ir trukmės turi įtakos padidintai rizikai, įskaitant ugnies riziką, o Kasko sutartimi šalys susitarė, kad tuo atveju, jeigu automobilis naudojamas nuomai, tai draudimo apsauga apskritai negalios. Draudikas taip pat nurodė, kad pareiškėjo atstovo pateiktos sutartys sudarytos tarp automobilių nuomos paslaugas teikiančių bendrovių ir pagal naudojimą faktiškai atitinka sutartyse nurodytą aikštelės paskirtį (automobilių stovėjimui ir sandėliavimui), tačiau atkreipė dėmesį į tai, kad pateiktose sutartyse nurodytas kitas, nei to, kuriame kilo gaisras, objekto adresas, teigė, kad draudikui neaišku, kaip sutarties šalys susijusios su Q. Q. Be to, pateikti duomenys, pasak draudiko, vėl prieštarauja pareiškėjo atstovo teiginiams, kad pareiškėjo automobilis nebuvo nei parduodamas, nei nuomojamas, o tik laikomas, nes teigiama, kad aikštelė buvo nuomota pardavimui skirtų automobilių laikymui. Draudiko vertinimu, pareiškėjo atstovo pateikti duomenys, susiję su aikštelės nuoma, neįrodo jokių ginčui svarbių ir reikšmingų aplinkybių, o byloje pateiktų duomenų pakanka daryti išvadą, kad pareiškėjo automobilis buvo naudojamas nuomai.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad ginčas kilo dėl draudiko sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumo.

Siekiant išspręsti pareiškėjo ir draudiko ginčą, būtina įvertinti, ar draudikas pagrįstai nusprendė, kad susiklostė Taisyklių B.2 dalies 21.16 papunktyje nurodytos aplinkybės, ir įvykį pripažino nedraudžiamuoju.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia

sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalis).

Šalių sudaryta Kasko sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose[2]. Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų ir nedraudžiamųjų įvykių sąrašai ir kitos draudimo sutarties sąlygos. Šių sąlygų visuma nustato draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį ir leidžia spręsti apie draudiko prisiimtos draudimo rizikos laipsnį[34]

Draudžiamasis įvykis – draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškinys, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką[5]. Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse nustatytos išimtys, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, todėl, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos išmokėjimo, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamojo įvykio atveju[6].

Nedraudžiamasis įvykis – draudžiamojo įvykio požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką[7]. Nedraudžiamieji įvykiai pašalina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką *ab initio* (lot. iš anksto), o sąlygų, kurių nevykdymas leidžia draudikui nemokėti draudimo išmokos, buvimas įpareigoja draudiką arba ginčą sprendžiantį teismą vertinti draudėjo kaltę, draudimo sutarties pažeidimo sunkumą, jo priežastinį ryšį su draudžiamuoju įvykiu, žalos, atsiradusios dėl pažeidimo, dydį[8]. Tai reiškia, kad, nustačius nedraudžiamųjų įvykių sąlygas, – nėra pagrindo vertinti tam tikrų aplinkybių, lemiančių įvykio pripažinimą nedraudžiamuoju, ir žalos priežastinio ryšio.

Nagrinėjamo ginčo kontekste pabrėžtina ir tai, jog kasacinis teismas yra ne kartą pažymėjęs, kad draudimo sutartis yra fiduciarinė, t. y. grindžiama jos šalių didžiausio tarpusavio pasitikėjimo principu, todėl draudimo sutarties šalys privalo atskleisti viena kitai visą informaciją, kuri gali būti reikšminga šiai sutarčiai sudaryti bei jos sąlygoms nustatyti ir vykdyti[9]. Šalių bendradarbiavimo principas turi ypatingą svarbą draudimo teisiniuose santykiuose[10]. Draudimo sutartimi draudikas perima draudėjo nuostolių atsiradimo riziką, todėl, prieš sudarydamas sutartį, jis turi turėti galimybę sužinoti visas rizikos įvertinimui reikšmingas aplinkybes ir pagal jas nustatyti, ar sutartis gali būti sudaroma draudimo rūšies taisyklių (t. y. standartinių sąlygų, nustatytų atsižvelgiant į įprastomis aplinkybėmis atsirandantį rizikos laipsnį) pagrindu, ar dėl netipiškų aplinkybių ar išskirtinių draudėjo poreikių, galinčių sukelti didesnę ar mažesnę, nei įprasta, nuostolių atsiradimo tikimybę, tam tikros standartinės sutarties sąlygos turi būti pakeistos ir nustatytos individualiai. Draudikas pasitiki draudėjo atskleidžiamais faktais ir prisiima riziką manydamas, kad šis nenuslėpė jokių draudžiamojo įvykio tikimybei ir šio įvykio galimų nuostolių dydžiui reikšmingų aplinkybių[11].

---

[2] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015.
[3] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.
[4] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.
[5] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.
[6] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3- 32/2009.
[7] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017.
[8] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gegužės 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2016.
[9] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. lapkričio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-518/2008.
[10] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. sausio 31 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-16/2011.
[11] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-334-687/2015.

Įvertinus bylos duomenis, nustatyta, kad draudikas sprendimą pripažinti įvykį nedraudžiamuoju priėmė vadovaudamasis Taisyklių B.2 skyriaus 21.16 papunkčiu. Pagal pastarąjį, įvykis nedraudžiamuoju įvykiu (tokiu, už kurį draudikas nemoka draudimo išmokos) laikomas, jeigu įvyko transporto priemonei, kuri skirta ir (ar) naudojama nestandartinei rizikai: keleiviams vežti už atlygį, saugos paslaugoms teikti, skystam kurui ar dujoms arba sprogstamosioms medžiagoms vežti, trumpalaikei nuomai, skubioms siuntoms ar maisto ruošimui ir (ar) prekybai, išskyrus atvejus, kai tai nurodyta draudimo sutartyje.

Taisyklių A.7 skyriaus 17.4 papunktyje, detalizuojant nestandartinės draudimo rizikos sampratą, pateiktas trumpalaikės nuomos apibrėžimas. Trumpalaike nuoma laikoma transporto priemonės nuoma pagal sutartį, sudarytą ne ilgesniam kaip vienų metų laikotarpiui, išskyrus atvejus, kai ji nuomojama pagal finansinės nuomos ar veiklos nuomos sutartį. Nuoma taip pat laikomi atvejai, kai ši veikla vykdoma naudojantis skelbimų portalais, socialiniais tinklais ar kitomis visuomenės informavimo priemonėmis, taip pat kai transporto priemonė yra apklijuota nuomos paslaugų reklamos lipdukais. Trumpalaike nuoma nelaikoma, kai transporto priemonė, specialiosios paskirties transporto priemonė ar specializuota technika išnuomojama su vairuotoju ar operatoriumi.

Pagal Taisyklių A.7 skyriaus 17 punktą, prieš sudarydamas draudimo sutartį, draudėjas privalo suteikti draudikui visą žinomą informaciją apie transporto priemonės naudojimą nestandartinės rizikos veiklai. Draudimo sutartyje nenurodžius apie transporto priemonės naudojimą nestandartinės rizikos veiklai, draudikas nuo tokios veiklos nedraudžia ir išmokos nemoka.

Svarbu pabrėžti ir tai, kad nuostatos dėl draudimo apsaugos negaliojimo, kai automobilis naudojamas padidintos rizikos sąlygomis, yra numatytos ir pareiškėjui išduotame draudimo liudijime. Liudijimo dalyje „Papildomos sąlygos" nurodyta, kad draudimo apsauga negalioja, jei transporto priemonė naudojama bent vienam iš šių tikslų: keleivių vežimui už atlygį, saugos paslaugų teikimui, skysto kuro, dujų arba sprogstamųjų medžiagų vežimui, trumpalaikei nuomai, maisto ruošimui ir (ar) prekybai, skubioms siuntoms, jei nesutarta kitaip. Draudimo liudijimo dalyje „Naudojimas nestandartinės rizikos veiklai" nurodyta „Nenaudojamas".

Atliekant ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą pirmiau nurodytų Taisyklių ir Kasko sutarties sąlygas apibrėžiančio draudimo liudijimo sąlygų, reglamentuojančių nedraudžiamuosius įvykius dėl padidintos draudimo rizikos, kontekste, svarbu pabrėžti, kad civiliniai ginčai nagrinėjami remiantis įrodymų pakankamumo taisykle. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra konstatavęs, kad civilinėje teisėje įrodymų pakankamumo problema spręstina remiantis tikimybių pusiausvyros principu. Išvada dėl konkrečios faktinės aplinkybės egzistavimo daroma pagal vidinį įsitikinimą, grindžiamą visapusišku ir objektyviu visų reikšmingų bylos aplinkybių išnagrinėjimu, vertinant ne tik kiekvieno įrodymo įrodomąją reikšmę, bet ir įrodymų visumą, ir tik iš įrodymų visumos galima daryti išvadas apie tam tikrų įrodinėjimo dalyku konkrečioje byloje esančių faktų buvimą ar nebuvimą[12]. Faktas gali būti pripažintas įrodytu, jeigu pateikti įrodymai leidžia daryti labiau tikėtiną išvadą jį esant, negu jo nesant[13]. Konstatuoti tam tikrų faktų buvimą galima ne tik tada, kai dėl jų egzistavimo absoliučiai nėra abejonių, bet ir tada, kai tam tikrų abejonių yra, tačiau byloje esančių įrodymų visuma leidžia manyti, kad atitinkamas faktas buvo, nei jo nebuvo.[14]

Pasisakydamas dėl įrodymų vertinimo ir sprendimų motyvavimo civiliniame procese, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas taip pat yra pabrėžęs, kad pareiga motyvuoti sprendimą negali būti suprantama kaip pareiga pasisakyti dėl kiekvieno įrodymo individualiai[15]. Nebūtina ir pasisakyti dėl kiekvieno įrodymo įrodomosios reikšmės, reikia vertinti įrodymų visumą ir tik iš įrodymų visumos daryti išvadas apie tam tikrų įrodinėjimo dalyku konkrečioje byloje esančių faktų buvimą ar nebuvimą[16]. Atsižvelgiant į pirmiau aptartą teisinį reglamentavimą, šiame sprendime plačiau pasisakoma dėl, Lietuvos banko nuomone, esminę teisinę reikšmę sprendimui turinčių įrodymų vertinimo ir nėra išsamiai aptariamas kiekvienas ginčo šalių nurodytas argumentas.

Remiantis bylos duomenimis ir atsižvelgiant į draudiko poziciją dėl įvykio pripažinimo

[12] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. rugpjūčio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-219-701/2021
[13] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-32-823/2020.
[14] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. rugpjūčio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-304/2008.
[15] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. kovo 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-38/2008.
[16] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. liepos 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-316/2010.

nedraudžiamuoju pagal Taisyklių B.2 skyriaus 21.16 papunktį, svarbu nustatyti, ar bylos duomenų visuma leidžia daryti pagrįstą išvadą, kad automobilis buvo naudojamas trumpalaikei nuomai, ar, atvirkščiai, suteikia pagrindą konstatuoti, kad automobilis nebuvo naudojamas padidintos rizikos sąlygomis, ir pagrindžia draudiko sprendimo neteisingumą.

Iš draudiko pateikto atsiliepimo ir atsikirtimų į pareiškėjo atstovo pateiktus paaiškinimus matyti, kad automobilio naudojimo nestandartinės rizikos sąlygomis (trumpalaikei nuomai) faktą draudikas grindė aplinkybe, kad automobilį buvo siūloma nuomoti per automobilių nuomos interneto svetainę ir socialinius tinklus taip, kaip įvardijama Taisyklių A.7 dalies 17.4 papunktyje.

Remiantis pateikta *(duomenys neskelbtini)* savivaldybės gaisrų gesinimo ir gelbėjimo tarnybos ataskaita (toliau – Ataskaita), atvykus į gaisro vietą ir patekus į aptvertą teritoriją, buvo pastebėtas didelio masto gaisras. Jį užgesinus buvo įvertinta žala ir nustatyta, kad apgadinta dvylika automobilių ir du motociklai. Gaisro metu taip pat apdegė statybvietės tipo biuras, buvo deformuota metalinės pavėsinės, kuri dengė automobilius, konstrukcija. Ataskaitoje taip pat pateiktos nuotraukos iš gaisro vietos, jose matyti sugadinti automobiliai ir statiniai.

Byloje taip pat yra pateiktas Generalinės policijos valdybos Kovos su narkotikais ir organizuotu nusikalstamumu skyriaus parengtas Q. Q. parodymų protokolas (toliau – Parodymų protokolas). Remiantis Parodymų protokolu, Q. Q. nurodė, kad vykdo individualią veiklą ir užsiima aukštos klasės automobilių, kurie stovėjo garaže (aikštelėje), esančiame adresu *(duomenys neskelbtini)*, pirkimu ir pardavimu bei nuoma. Jis taip pat paaiškino, kad 2023 m. rugsėjo 24 d. ryte sulaukė skambučio iš vieno automobilių savininkų, kuris informavo, kad kilo gaisras ir sudegė dauguma automobilių. Pasak Q. Q., jis nedelsdamas nuvyko į įvykio vietą, o ją apžiūrint – jam skambino transporto priemonių savininkai ir klausė apie savo transporto priemones.

Remiantis Parodymų protokolu, gaisro metu garaže buvo šešiolika įvairių markių ir modelių transporto priemonių: keturiolika automobilių (iš jų septyni registruoti Lietuvoje, įskaitant pareiškėjo automobilį) ir du motociklai. Parodymų protokole taip pat nurodyta, kad Q. Q. pateikė trylikos transporto priemonių dokumentų kopijas ir penkių transporto priemonių draudimo dokumentus (įskaitant pareiškėjo automobilio dokumentų ir draudimo liudijimo kopijas).

Taigi, įvertinus Ataskaitą ir Parodymų protokolą, matyti, kad gaisras kilo aikštelėje, kurioje automobilius laikė jų pirkimo ir pardavimo bei nuomos veikla užsiimantis asmuo ir kurioje, jo paties teigimu, buvo laikomi šiai veiklai naudojami automobiliai. Aplinkybę, kad asmuo, kurio žinioje, remiantis bylos duomenimis, buvo aikštelėje saugoti automobiliai, užsiima automobilių nuoma, patvirtina ir kiti draudiko pateikti viešai prieinamų duomenų apie vykdomą automobilių nuomos veiklą fragmentai. Įspūdį, kad minėtas asmuo teikia automobilių nuomos paslaugas galima susidaryti ir iš draudiko pateiktų Q. Q. vardu sukurtos paskyros socialiniame tinkle *Facebook* duomenų (pateikiamos nuorodos į automobilių nuomos portalą *(duomenys neskelbtini)*, skelbiamos automobilių, ant kurių valstybinių numerių ženklų priklijuoti užrašai „FOR RENT“ (nuomai) nuotraukos ir kt. Pažymėtina, kad abejonių dėl šių draudiko pateiktų duomenų autentiškumo pareiškėjas nekėlė, to, kad Q. Q. užsiima tokia veikla, neginčijo.

Kaip matyti iš bylos duomenų, minėtas asmuo taip pat turėjo didžiosios dalies transporto priemonių dokumentus ir keleto transporto priemonių draudimo dokumentus (įskaitant pareiškėjo automobilio dokumentų ir draudimo liudijimo kopijas) ir juos pateikė teisėsaugos pareigūnams. Taigi, nepaisant to, kad pareiškėjas teigė automobilį palikęs mokamoje aikštelėje saugumo sumetimais iki kito vizito į *(duomenys neskelbtini)*, jis faktiškai automobilių aikštelę, kurioje laikomi nuomai bei pirkimui ir pardavimui skirti automobiliai, valdančiam asmeniui paliko savo automobilio registracijos dokumento ir draudimo liudijimo kopiją. Pažymėtina, kad duomenų apie tai, kad aikštelėje stovėjo ir komercinei veiklai nenaudojami automobiliai (pavyzdžiui, paties aikštelės faktinio valdytojo, jo bičiulių ar kitų asmenų, saugojimo ar kitais tikslais) faktinis aikštelės valdytojas *(duomenys neskelbtini)* teisėsaugos institucijoms nepateikė. Nors pareiškėjo atstovas teigė, jog Q. Q. nenurodė, kad būtent pareiškėjo automobilis buvo naudojamas nuomai, toks argumentas laikytinas faktiškai nepagrįstu. Q. Q. teisėsaugos institucijoms paaiškino vykdantis trumpalaikės nuomos veiklą visų aikštelėje laikomų transporto priemonių atžvilgiu, todėl nėra pagrindo asmens pateiktų parodymų interpretuoti taip, tarsi pareiškėjo automobilis, stovėjęs toje pačioje aikštelėje kartu su kitomis nuomai ar prekybai naudojamomis transporto priemonėmis, kažkaip išimtinai nepateko į šios veiklos apimtį.

Draudikas Lietuvos bankui taip pat pateikė fragmentą iš pareiškėjui priklausančios

paskyros socialiniame tinkle *Instagram*[17], kurioje matomas paskyros aprašymas: *(duomenys neskelbtini)* (automobiliai nuomai), taip pat pateikiamos aktyvios nuorodos į kitas socialinio tinklo *Instagram* paskyras, pavadinimais *(duomenys neskelbtini)*[18] ir *(duomenys neskelbtini)*[19] (prie pirmosios paskyros nuorodos papildomai nurodyta – *(duomenys neskelbtini)*, prie antrosios – *(duomenys neskelbtini)*. Taigi, pareiškėjas savo socialinio tinklo paskyroje iš esmės reklamuoja automobilių nuomos paslaugas, įskaitant nuomą *(duomenys neskelbtini)* ir *(duomenys neskelbtini)*, o iš *(duomenys neskelbtini)* paskyros pavadinimo matyti, kad joje minimas *(duomenys neskelbtini)*s miesto (to paties, kuriame kilo gaisras) pavadinimas.

Pirmiau aptartų aplinkybių kontekste svarbu paminėti, kad pareiškėjo atstovo pateiktame kreipimesi į Lietuvos banką buvo teigiama, kad pareiškėjo nedomina automobilio nuomos paslaugos teikimas, nes jis yra pasiturintis ir vadovauja informacinių technologijų bendrovei, tačiau draudiko pateikti duomenys patvirtino, jog pats pareiškėjas vadovauja automobilių nuomos bendrovei. Šią aplinkybę, susipažinęs su draudiko atsiliepimu, pripažino ir pareiškėjo atstovas, paaiškinęs, kad pareiškėjas vadovauja bendrovei *(duomenys neskelbtini)*. Pareiškėjo atstovas taip pat paaiškino, kad minėtai bendrovei priklauso socialinio tinklo *Instagram* paskyra *(duomenys neskelbtini)*ir interneto svetainė *(duomenys neskelbtini)*. Taigi, bylos nagrinėjimo metu paaiškėjo neginčijama aplinkybė, kad pats pareiškėjas užsiima automobilių nuomos verslu.

Atliekant tolesnį ginčo šalių pateiktų duomenų, kuriais grindžiami reikalavimai ir atsikirtimai, vertinimą, pažymėtina, kad draudikas pateikė socialinio tinklo *Instagram* paskyros *(duomenys neskelbtini)*[20] įrašo duomenis, o jo aprašyme nurodyta – *(duomenys neskelbtini)* (Prabangių automobilių nuoma *(duomenys neskelbtini)*), pateikta nuoroda į automobilių nuomos interneto svetainę *(duomenys neskelbtini)*, taip pat naudojamos grotažymės „carhire" (automobilių nuoma), „rentcar" (išsinuomoti automobilį), „carsforrent" (automobiliai nuomai) ir kt. Įraše pateiktas vaizdo įrašas, jame matoma aikštelė, kurioje įvyko gaisras, ir joje stovintys automobiliai, įskaitant pareiškėjo automobilį (matomi pareiškėjo automobilio valstybiniai numeriai). Kaip minėta, tą patį automobilių nuomos portalą *(duomenys neskelbtini)* savo socialinio tinklo paskyroje nurodo asmuo, kurio žinioje buvo pareiškėjo automobilis. Nuoroda į tą pačią interneto svetainę *(duomenys neskelbtini)* yra nurodyta ir socialinio tinklo *Instagram* paskyros *(duomenys neskelbtini)*, į kurį nuorodą savo paskyroje yra pateikęs pareiškėjas, aprašyme.

Pasak draudiko, jo surinkti duomenys taip pat rodo, kad įrašai apie tą patį automobilį, kuris sudegė gaisro metu, buvo paskelbti *(duomenys neskelbtini)* socialinio tinklo *Instagram* paskyroje. Viena vertus, kaip sutiko ir pats draudikas, įraše paskelbtose nuotraukose ant valstybinio numerio ženklo priklijuotas užrašas *(duomenys neskelbtini)*ir nėra galimybės nustatyti automobilio pagal valstybinį numerį. Kita vertus, palyginus byloje pateiktus duomenis apie pareiškėjo automobilį (įskaitant nuotraukas, pateiktas sudarant Kasko sutartį) ir socialinio tinklo įraše pateiktą informaciją, matyti, kad vizualiai tai yra tokio pat modelio ir taip pat atrodantis automobilis, t. y. automobilio kėbulo elementai (įskaitant priekio buferio apsauginį rėmą) ir nuotraukose matomi automobilio salono elementai visiškai sutampa. Be to, vizualiai to paties automobilio nuotrauka su užrašu „FOR RENT" (nuomai), priklijuotu ant valstybinio numerio ženklo, buvo paskelbta ir Q. Q. socialinio tinklo *Facebook* paskyroje, ir paties pareiškėjo asmeninėje socialinio tinklo *Instagram* paskyroje (kartu pateikta nuoroda į socialinio tinklo *Instagram* paskyrą *(duomenys neskelbtini)*.

Pareiškėjo atstovas ginčijo draudiko vertinimą, kad šie duomenys patvirtina automobilio naudojimo padidinta rizika (nuoma) faktą, ir teigė, kad paskyroje *(duomenys neskelbtini)* nėra pareiškėjo automobilio. Pasak pareiškėjo atstovo, paskyroje buvo keliami įrašai apie siūlomas nuomai vizualiai panašias transporto priemones – *Mercedes Benz Brabus G65*, *Mercedes G63 AMG G Manufaktur*, *Mercedes Benz G500 AMG 2021* ir *Mercedes Benz G800 Brabus*. Anot pareiškėjo atstovo, pareiškėjo automobilis yra *Mercedes Benz G36 AMG*, todėl draudikas galimai suklydo teigdamas, kad tarp siūlytų nuomai automobilių yra ir pareiškėjo automobilis.

Vertinant šiuos motyvus, visų pirma, pažymėtina, kad, remiantis byloje pateiktu automobilio registracijos liudijimu ir kitais bylos duomenimis, pareiškėjo automobilio modelis yra *Mercedes Benz G63* (o ne G36) *AMG*. Taip pat pažymėtina, jog pareiškėjas nepateikė duomenų,

[17] Tai, kad aptariama paskyra yra valdoma pareiškėjo, patvirtino ir pareiškėjo atstovas.
[18] *(duomenys neskelbtini)*
[19] *(duomenys neskelbtini)*
[20] *(duomenys neskelbtini)*

kurie pagrįstų, kad sudegusio automobilio charakteristikos skyrėsi nuo automobilio, kuris siūlytas nuomai paties pareiškėjo valdomai bendrovei priklausančioje socialinio tinklo paskyroje ir kuris buvo vaizduojamas įraše, kurio vaizdus pateikė draudikas[21]. Kitaip tariant, byloje nėra duomenų, paneigiančių aplinkybę, kad draudiko pateikta informacija, kuria grindžiamas konkrečiai pareiškėjo automobilio skelbimų talpinimo faktas, būtų neteisinga. Tarp šalių nėra ginčo, kad nuomai galėjo būti siūlomi ir kiti automobiliai, tačiau tai nepaneigia fakto, jog nuomai buvo siūlomas tas pats automobilis, kuris sudegė per gaisrą[22]. Be to, iš draudiko pateiktų duomenų matyti, kad po įrašu *(duomenys neskelbtini) Instagram* paskyroje netgi yra nurodyta automobilio markė ir modelis, atitinkantys nurodytus automobilio registracijos dokumentuose – *Mercedes Benz G63 AMG*.

Vizualiai vertinant, tas pats automobilis (su tokiu pačiu valstybiniu numerio rėmeliu, apsauginiu priekinio buferio rėmu, raudonu salonu, tokiais pačiais ratlankiais ir kt.) buvo reklamuojamas ir *(duomenys neskelbtini)* (neskaitant jau aparto vaizdo įrašo su matomais pareiškėjo automobilio numeriais) *Instagram* paskyroje. Be to, iš draudiko pateiktų duomenų matyti, kad įraše paskelbtos automobilio nuotraukos padarytos toje pačioje aikštelėje, kurioje įvyko gaisras, įraše nurodytas pareiškėjo automobilio modelį atitinkantis žymėjimas ir kt. To paties automobilio skelbimas buvo paskelbtas ir automobilių nuomos interneto svetainėje *(duomenys neskelbtini)*. Skelbime pateiktos išsamios automobilio nuotraukos, nurodytos jo specifikacijos (atitinka nurodytus pareiškėjo automobilio registracijos liudijime), taip pat nurodyta konkreti automobilio nuomos kaina, pateikta informacija apie mokėjimų už nuomą tvarką ir nurodyti kiti su automobilio nuoma susiję duomenys.

Lietuvos banko vertinimu, pirmiau aptartų bylos duomenų visuma leidžia daryti patikimą ir pakankamai pagrįstą išvadą, kad pareiškėjo automobilis buvo reklamuojamas socialiniuose tinkluose ir automobilių nuomos interneto svetainėje. Remiantis Taisyklių sąlygomis, tokios aplinkybės prilygsta automobilių trumpalaikei nuomai, kaip jos apibrėžtos Taisyklių A.7 skyriaus 17.4 papunktyje.

Nesutikdamas su draudiko išvadomis, jog automobilis buvo naudojamas nuomai, pareiškėjo atstovas teikė duomenis, kurie, jo vertinimu, rodo, kad automobilis buvo naudojamas išimtinai asmeniniais tikslais (automobilio registracijos liudijimo ir raktelių nuotraukas, 2023 m. spalio 5 d. Rezervacijos atšaukimo dokumentą, kuriuo buvo atšaukta 2012 m. balandžio 4 d. pasirašyta nekilnojamojo turto įsigijimo *(duomenys neskelbtini)* rezervacijos sutartis automobilio judėjimo istorinių duomenų išrašą), taip pat teigė, kad pareiškėjas turi ir gali pateikti vienintelius automobilio užvedimo raktelius. Tačiau, Lietuvos banko vertinimu, šių duomenų nepakanka paneigti pirmiau padarytai išvadai.

Tai, kad pareiškėjas turi automobilio registracijos dokumentą ir jo raktelius, nesuponuoja išvados, kad automobilis negalėjo būti naudojamas nuomai. Nors, pasak pareiškėjo atstovo, jeigu automobilis būtų naudojamas nuomai, tai rakteliai ir dokumentai būtų sudegę, tačiau automobilio rakteliai, atsižvelgiant į jų paskirtį, paprastai dėl saugumo nelaikomi automobilyje, kai jame nėra žmonių arba jis nėra prižiūrimas, kaip ir automobilio registracijos dokumentai. Be to, nėra galimybės įsitikinti, ar dokumentai ir rakteliai gaisro metu buvo pas pareiškėją, ar nėra padarytų raktelių kopijų. Tai, kad pareiškėjas dalį laiko gyvena *(duomenys neskelbtini)*, Lietuvos banko vertinimu, taip pat nepaneigia pirmiau nustatytų faktų, be to, nepaneigia galimybės automobilį naudoti nuomos tikslais. Šalys dėl aplinkybės, kad pareiškėjas dalį laiko gyvena *(duomenys neskelbtini)*, nesiginčija, tačiau ji neturi esminės reikšmės. Automobilio judėjimo istorijos duomenys nuo 2023 m. rugsėjo 16 iki 24 d. (8 dienas iki įvykio), savo ruožtu, rodo tik trumpą automobilio naudojimo laikotarpį ir nėra informatyvūs sprendžiant dėl automobilio faktinio naudojimo būdo (automobilis nebūtinai turi būti išnuomotas ir eksploatuojamas), ir nepaneigia kitų trumpalaikei nuomai Taisyklių prasme priskirtinų aplinkybių. Be to, pažymėtina ir tai, kad pateiktame dokumente su automobilio judėjimo informacija nurodytas automobilio valstybinis numeris – *(duomenys neskelbtini)*, nesutampantis su pareiškėjo automobilio valstybiniu numeriu, todėl šis įrodymas vertinamas kritiškai.

Lietuvos bankas taip pat pažymi, kad dalis pareiškėjo kreipimesi ir rašytiniuose

[21] Pareiškėjas, būdamas bendrovės, nuomojančios automobilius vadovu, turėjo galimybę pateikti duomenis (automobilių nuosavybės ar kitus dokumentus) arba paaiškinimus apie automobilių skirtumus, patvirtinančius, kad skelbimuose matomas ne toks pats ir ne tas pats automobilis.

[22] Jeigu automobilis nebūtų sudegęs, tai pareiškėjas, tikėtina, galėtų pateikti duomenis, patvirtinančius, kad nuotraukose matomas automobilis yra sveikas.

paaiškinimuose pateikiamų argumentų vertintini kaip prieštaringi ir ne visiškai nuoseklūs. Pareiškėjo atstovas teigė, jog pareiškėjas, viena vertus, yra pasiturintis (vadovauja informacinių technologijų bendrovei) ir neturi tikslo nuomoti automobilį, kita vertus, draudikui pateikus atsiliepimą į pareiškėjo kreipimąsi, paaiškėjo, kad pats pareiškėjas vadovauja automobilių nuoma užsiimančiai bendrovei ir savo socialiniuose tinkluose reklamuoja automobilių nuomos paslaugas *(duomenys neskelbtini)* ir *(duomenys neskelbtini)*, tame pačiame mieste, kuriame įvyko gaisras. Nors pareiškėjo atstovas teigė, kad tokių prabangių automobilių nuoma nėra paklausi paslauga – pats pareiškėjas teikia analogišką paslaugą.

Taip pat, nors iš pradžių buvo teigiama, jog automobilis buvo paliktas mokamoje aikštelėje, vėliau paaiškėjo, kad automobilio aikštele faktiškai naudojasi pareiškėjo bičiulis ir nebuvo pateiktų jokių duomenų, patvirtinančių, kad buvo apmokėta už automobilio stovėjimą mokamoje aikštelėje. Pareiškėjas taip pat nepaaiškino, dėl kokių priežasčių Q. Q. buvo perduotos automobilio registracijos ir draudimo dokumentų kopijos. Pareiškėjas teigė, kad automobilis nebuvo nuomojamas, o Q. Q. nebuvo duotas leidimas naudoti automobilio atvaizdo reklamos tikslais, tačiau bylos duomenys rodo, kad automobilis buvo naudojamas ne reklamos tikslais, o realiai siūlomas nuomai. Pareiškėjo atstovas teigė, kad draudiko bendrovės valdomoje *Instagram* paskyroje buvo siūlomi kito modelio automobiliai, tačiau iš pateiktų duomenų matyti, kad įrašo aprašyme nurodytas toks pats automobilio modelis kaip pareiškėjo, ir kt.

Lietuvos bankas taip pat įvertino pareiškėjo atstovo pateiktus papildomus duomenis, kuriais remiantis teigiama, kad aikštelė, kurioje įvyko gaisras, buvo skirta ne nuomojamų automobilių, o pardavimui skirtų automobilių laikymui. Tai neva taip pat patvirtina, kad automobilis nebuvo naudojamas nuomos tikslais. Be to, pasak pareiškėjo atstovo, net nustačius automobilio naudojimo padidintos rizikos sąlygomis faktą, jis nebūtų susijęs su įvykio (gaisro) priežastimis, nes, remiantis *(duomenys neskelbtini)* teisėsaugos pateiktais dokumentais, gaisras nutiko dėl tyčinio padegimo. Tačiau pateikti duomenys, Lietuvos banko vertinimu, taip pat nepaneigia pirmiau aptartų duomenų vertinimo pagrindu padarytų išvadų.

Pareiškėjo atstovas pateikė Lietuvos bankui 2022 m. lapkričio 10 d. Komercinės patalpos nuomos sutartį, sudarytą tarp *(duomenys neskelbtini)* ir *(duomenys neskelbtini)*, dėl patalpų, skirtų automobilių stovėjimui ir sandėliavimui, esančių *(duomenys neskelbtini)* pirmame aukšte, nuomos nuo 2022 m. lapkričio 10 d. iki 2023 m. lapkričio 10 d. (toliau – Nuomos sutartis Nr. 1). Taip pat buvo pateikta 2023 m. birželio 1 d. Komercinių patalpų nuomos sutartis, sudaryta tarp *(duomenys neskelbtini)* ir *(duomenys neskelbtini)*, dėl tos pačios aikštelės nuomos (toliau – Nuomos sutartis Nr. 2).

Remiantis bylos duomenimis, visų pirma, svarbu pažymėti, kad gaisras, kurio metu sudegė pareiškėjo automobilis, kilo ne *(duomenys neskelbtini)*, o *(duomenys neskelbtini)*, t. y. tiek Nuomos sutartyje Nr. 1, tiek Nuomos sutartyje Nr. 2 nurodyta aikštelė yra kitu adresu, nei kilo gaisras. Taip pat pabrėžtina, kad nėra aišku, kaip pateiktų nuomos sutarčių šalys yra susijusios su Q. Q., kurio žinioje buvo pareiškėjo automobilis ir (ar) su pačiu pareiškėju. Nors iš aptariamų sutarčių matyti, kad jose nurodytas nuomos tikslas – parduodamų automobilių laikymas, tačiau, remiantis Q. Q. *(duomenys neskelbtini)* teisėsaugai pateiktais paaiškinimais, aikštelėje, kurioje buvo laikomas pareiškėjo automobilis, buvo laikomi ir nuomojami automobiliai. Be to, iš draudiko pateiktų duomenų matyti, kad aptariamų sutarčių šalys teikia automobilių nuomos paslaugas. Taigi, net jeigu būtų nustatyta, kad nuomos objektas – ta pati aikštelė, kurioje įvyko gaisras (nors bylos duomenys šią aplinkybę paneigia), bylos duomenys leidžia daryti patikimą išvadą, kad bent dalis joje laikomų automobilių faktiškai buvo skirti nuomai. Lietuvos banko vertinimu, net ir nuomos sutarties objekto naudojimas ne pagal paskirtį nagrinėjamu atveju nekeistų konkretaus pareiškėjo automobilio naudojimo tikslo ir neturėtų įtakos kitokiam šalių sudarytos Kasko sutarties sąlygų aiškinimui.

Papildomai pažymėtina ir tai, kad pateikti Nuomos sutarties Nr. 1 ir Nr. 2 vertimai į lietuvių kalbą turi akivaizdžių trūkumų – vertimų tekstai nėra sklandūs, kai kuriose vietose pateiktas tekstas ne lietuvių kalba. Be to, Nuomos sutartyje Nr. 2, kurios sudarymo data nurodyta 2023 m. birželio 1 d., yra akivaizdus neatitikimas – joje nurodytas aikštelės nuomos terminas yra nuo 2009 m. birželio 1 d. iki lapkričio 31 d., t. y. pasibaigęs daugiau nei prieš 13 metų iki nutinkant įvykiui (kylant gaisrui, kurio metu sudegė pareiškėjo automobilis). Taigi, Nuomos sutartis Nr. 1 ir Nr. 2 nepagrindžia pareiškėjo kreipimosi motyvų ir pozicijos, kad nebuvo siekiama automobilį išnuomoti, ir turi loginio nesuderinamumo požymių bei tam tikrų trūkumų, keliančių abejonių dėl šių duomenų patikimumo.

Ginčo nagrinėjimo metu Lietuvos bankui taip pat buvo pateiktas dokumentas „Tema:

„Ataskaita ir prašymas imti siūlytinas tyrimas“, kuris pareiškėjo atstovo pateiktuose rašytiniuose paaiškinimuose įvardijamas duomenų iš ikiteisminio tyrimo medžiagos nuorašu. Pateiktame vertime į lietuvių kalbą nurodyta, kad, atlikus pirminį patikrinimą, gaisro vietoje rastas benzino kanistras su benzino likučiais ir degtukų dėžutė, kurie perduoti vietos kriminalistų brigadai, kad būtų galima surinkti įrodymus galimiems nusikaltėliams identifikuoti. Dokumente taip pat teigiama, jog iš vaizdo kamerų įrašų matyti, kad buvo užfiksuoti gaisro vietos link einantys tamsiais drabužiais apsirengę du asmenys, nešę po plastikinį butelį. Šis dokumentas, pareiškėjo atstovo teigimu, patvirtina, kad gaisras buvo sukeltas tyčia ir todėl, net jei pareiškėjas būtų naudojęs automobilį nuomai, tai tokia automobilio paskirtis nebūtų turėjusi reikšmės žalai atsirasti.

Vertinant šiuos pareiškėjo motyvus, pažymėtina, kad Lietuvos bankui nebuvo pateiktas teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas pirmiau nurodyto dokumento vertimas, todėl jo turinys vertintinas kritiškai. Kita vertus, pažymėtina ir tai, kad net tuo atveju, jei dokumente nurodyta informacija yra korektiška, tai byloje nėra pateiktų duomenų iš Gelbėjimo tarnybos, teisėsaugos ar kitų institucijų, leidžiančių daryti aiškią išvadą dėl gaisro kilimo priežasčių. Taigi, vien ikiteisminio tyrimo medžiagos fragmentai neleidžia daryti išvadų dėl žalos atsiradimo priežasčių ar žalos priežasties sąsajų su automobilio laikymu konkrečioje teritorijoje, kurioje nutiko gaisras.

Taip pat svarbu pažymėti, kad nagrinėjamu atveju ginčas nėra susijęs su draudimo išmokos mažinimu dėl Kasko sutartyje numatytų draudėjo (pareiškėjo) pareigų netinkamo vykdymo. Tokiu atveju, kilus šalių ginčui, būtų vertinama pareiškėjo kaltė dėl sutarties pažeidimo, pažeidimo sunkumas, jo priežastinis ryšys su draudžiamuoju įvykiu, žalos dydis ir kiti teisės aktuose ir teismų praktikoje nustatyti veiksniai.

Nedraudžiamieji įvykiai, savo ruožtu, pašalina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką *ab initio* (iš anksto), todėl įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju faktu pakanka nustatyti nedraudžiamųjų įvykių apibrėžime nustatytas aplinkybes. Šiuo atveju šalys aiškiai susitarė, kad draudimo apsauga, kai transporto priemonė naudojama nuomai, negalioja nepriklausomai nuo įvykio pobūdžio, jo priežasčių ar aplinkybių, taip pat nuo to, ar įvykio metu automobilis stovi nuomojamų automobilių aikštelėje, yra naudojamas kliento ar ruošiamas nuomai, pakanka, kad socialiniuose tinkluose ir (ar) internete ar viešoje erdvėje yra skelbiami automobilio nuomos skelbimai (automobilį siekiama išnuomoti). Nagrinėjamu atveju šios aplinkybės yra nustatytos ir nėra pagrindo nedraudžiamojo įvykio sąlygų faktą vertinti remiantis draudimo išmokos mažinimą reglamentuojančiomis teisės normomis.

Lietuvos bankas papildomai pažymi, kad tiek Civilinio kodekso 1.5 straipsnio 1 dalyje, tiek 6.158 straipsnio 1 dalyje yra įtvirtintas sąžiningumo principas, reikalaujantis teisinių santykių subjektus ar sutarties šalis elgtis sąžiningai. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas iš esmės nuoseklioje šiuo klausimu formuojamoje praktikoje yra nurodęs, kad sąžiningumo principas šiuolaikinėje sutarčių teisėje yra vienas iš pamatinių principų. Pagal šį principą sutartys turi būti sudaromos ir vykdomos laikantis sąžiningumo reikalavimo, o sutarčių teisėje esantys nukentėjusio asmens gynybos būdai turi būti taikomi ne mechaniškai, o atsižvelgiant į šio principo keliamus reikalavimus. Tai reiškia, kad tam tikras gynybos būdas negali būti taikomas, jeigu tai prieštarautų sąžiningumo principui[23]. Be to, kaip minėta, draudimo sutartis yra fiduciarinė, todėl sutarties šalys privalo būti viena kita maksimaliai atviros ir pateikti visą sklandžiam ir efektyviam sutarties vykdymui reikalingą informaciją.

Lietuvos banko vertinimu, nustačius, jog Kasko sutartyje buvo numatytas draudimas nuo standartinių rizikų, šalys aiškiai susitarė, kad draudimo apsauga padidintoms rizikoms netaikoma, taip pat pagal sutartį buvo apskaičiuota ir mokama atitinkamai draudimo apsaugai konkrečiam draudimo objektui taikoma įmoka, tačiau, paaiškėjus, kad apdraustas automobilis faktiškai buvo naudojamas nuomai, o kita šalis, be kita ko, nebuvo pakankamai atvira ir teikė pagrįstų abejonių keliančius paaiškinimus dėl automobilio naudojimo paskirties, būtų nesąžininga vertinti draudiko sprendimo pagrįstumą atsižvelgiant į galimas (iki šiol nežinomas) įvykio priežastis ir nukrypti nuo įprastos tokių ginčų sprendimo praktikos. Be to, toks vertinimas sudarytų prielaidas piktnaudžiavimui draudimo paslaugomis: kai turtas apdraudžiamas nuo standartinių rizikų, sumokant gerokai mažesnę įmoką, nei būtų taikoma padidintų rizikų atveju, o atsitikus žalai – teigiama, kad įvykio momentu nebuvo priežastinio ryšio tarp nestandartinės naudojimo paskirties ir atsiradusios žalos (nors Taisyklėse aiškiai ir nedviprasmiškai įtvirtintas absoliutus draudimo apsaugos netaikymas) arba sąmoningai nutylima nestandartinės naudojimo

[23] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. birželio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-208-1075/2021.

paskirties aplinkybė tiek sudarant draudimo sutartį, tiek ją vykdant.

Įvertinus bylos duomenų visumą, konstatuotina, kad draudikas įrodė pagrįstai tikėtiną aplinkybę – automobilio naudojimą trumpalaikei nuomai (pagal Taisyklių A.7 skyriaus 17.4 papunktį). Įvykis, nutikęs transporto priemonei, kuri skirta ir (ar) naudojama nestandartinei rizikai (įskaitant trumpalaikę nuomą), laikytinas nedraudžiamuoju ir, vadovaujantis Taisyklių B.2 skyriaus 21.16 papunkčiu, draudimo išmoka tokiu atveju nemokama. Atsižvelgiant į tai, draudiko sprendimas pripažinti įvykį nedraudžiamuoju laikytinas pagrįstu ir teisėtu, o pareiškėjo atstovo pateiktame kreipimesi nurodytas reikalavimas įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti pareiškėjui dėl sudegusio automobilio patirtą žalą atlyginančią draudimo išmoką – nepagrįstu ir yra atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius Arūnas Raišutis